

Kvirin VASILJ, *Filozofija života*, Zagreb 1994.

Kvirin Vasilj je jedan od većih suvremenih hrvatskih mislilaca na području teologije i filozofije. No, budući da desetljećima živi i djeluje u Americi, a da njegova razmišljanja nisu bila ugodna komunističkim političkim i intelektualnim krugovima, on je u hrvatskoj filozofskoj javnosti gotovo potpuno nepoznat, dok je u teološkim krugovima, glede širine i dubine svoga djela, nedovoljno prisutan.

Nova zagrebačka izdavačka kuća »K. Krešimir« želi izdavanjem dvadesete knjige ovoga plodnog autora, franjevcu, rođenog 1917. godine u Međugorju (teologiju i filozofiju je studirao u Mostaru, Beču i Innsbrucku, gdje je ovu posljednju doktorirao), upozoriti hrvatsku kulturnu javnost na toga vrhnog pisca i potaknuti na izučavanje njegovih filozofsko-teoloških postavki, koje se u stručnim krugovima nerijetko ocjenjuju kao vrlo originalne.

Iako je riječ o autoru čije misaone konstrukcije i nazivlje nisu uvijek pristupačni mnogim čitateljima, u najnovijoj knjizi, pod naslovom »Filozofija života«, Vasilj pokazuje da veliki mislioci znaju pisati i jednostavno i jasno, tako da je bez teškoća može čitati i razumjeti i čitatelj sa srednjoškolskom izobrazbom. A i njezina kratkoća (ima 84 stranice) omogućuje da se pročita »u komadu«.

U središtu autorova razmišljanja stoji čovjek koji svoj temelj i svoj cilj nalazi u Bogu. Tu svoju osnovnu tezu on razrađuje svojom teološko-filozofskom refleksijom, koja svoja uporišta nalazi u tradiciji zapadne misli, u Božjoj objavi koja svoj izraz nalazi u biblijskim spisima i u raznolikom iskustvu suvremenog čovjeka.

Pitanje Božje opstojnosti Vasilj razmatra promišljanjem konačnih i beskonačnih veličina, a to ga vodi prema tvrdnji da postoji Bog Stvoritelj prirodnih bića u njihovu bitku. Pritom se susreće s problemom površne religioznosti, koja Boga promatra deistički, ali i s pitanjem patnje pravednika, koje je na poseban način formulirano u raznim teodicejskim traktatima filozofije i teologije. U svojoj polemici s pitanjem E. Wiesela: Gdje je bio Bog kad su u Auschwitzu vješana i djeca, Vasilj takvo pitanje smatra površnim, čak i nedosljednim, jer mnogi koji ga postavljaju s materijalističkoga i s marksističkoga stajališta, nerijetko ne uviđaju mnoga zla u svijetu, tako da ih ne samo ne žigošu nego ih, štoviše, smatraju normalnima, kao što je, primjerice, pobačaj.

Budući da se ovdje radi o nekoj vrsti praktične filozofije života, autor razmišlja i o pitanjima koja na prvi pogled nisu predmet filozofske spekulacije, nego praktičnih životnih odnosa, primjerice, pitanje bračnih čina. No, dublje promatranje te problematike vodi prema uvjerenju da je i to pitanje poprilično povezano s pitanjima religije i prirodnih znanosti, te moralnih načela koja su čovjeku ipak imanentna, bez obzira radi li se o religioznim ljudima, ateistima ili agnosticima.

Jedno od bitnih pitanja čovjekove egzistencije je i pitanje o životu nakon smrti, o besmrtnosti ljudskog duha. Pritom je neizbježna i neizostavna konfrontacija sa smrću, koja vodi prema tvrdnji da se na tom području čovjek nalazi pred neodgonetivom tajnom, pogotovo pred apsurdnom umiranja nevine djece. Ta apsurdna tajna rješiva je samo sa stajališta religiozne poniranja u nadnaravnu tajnu, koja je očitovana i objavljena u inkarnaciji, u uvjerenju da je Bog postao čovjekom,

da bi čovjeku otkrio smisao života. Ono što je Isus iz Nazareta ponudio ljudima put je koji čovjek može nasljedovati, a tek u tom nasljedovanju može otkriti smisao onoga što znači inkarnacija, ali i smisao vlastitog postojanja. Stoga je i središnja tema Vasiljeva razmatranja Isusovo uskrsnuće, ali i pitanje čovjekovog uskrsnuća.

Vasiljeva teološko-filozofska spekulacija o čovjeku, o Bogu, o bitku, o sveukupnoj stvarnosti uvijek nanovo ga vodi konkretnim životnim pitanjima. Tako on tematizira pitanje molitve i pitanje poniznosti.

U suvremenom svijetu sve se više gubi smisao i značenje molitvenog poniranja u stvarnost. Pritom se zaboravlja da je meditativno poniranje u božansku stvarnost ujedno i poniranje u vlastitu ljudsku bit, ali i u bit cjelokupne stvarnosti. Radi se zapravo o osluškivanju vlastite egzistencije i egzistencije svijeta, što pojedinca nužno vodi

prema poniznosti, i to ne prema nekoj samoponižavajućoj poniznosti, nego prema onoj koja otvoreno osluškuje nove i drukčije mogućnosti postojanja i razmišljanja, te ne dopušta krutu ideologizaciju bilo koje vrste.

Bitna dimenzija ljudskog življenja jest i trpljenje. Autor je stavlja u kontekst cjeline postojanja, pri čemu izводи zaključak da samo površno, na oko lako kršćansko življenje u smislu razlomljenosti i neobaveznosti predstavlja teškoće, dok ozbiljno i cjelovito poimanje i življenje kršćanstva omogućuje smisleni i oslobađajući život.

Može se reći da ova knjiga na određen način predstavlja sažetak Vasiljevih višedesetljetnih misaonih napora, filozofiju života, mudrost prožetu iskustvom, koja suvremenom tragatelju za smislom života, posebno mladom čovjeku, može biti i te kako korisno štivo.

Ivan Kordić

AUTORI U OVOM BROJU:

Mr. Borislav DADIĆ – asistent na Filozofskom fakultetu DI

Benedikt JERONIMOV – dipl. teolog

Dr Stipe JURIĆ, OP – profesor na papinskom sveučilištu Angelikum u Rimu

Mr. Ivor KARAVANIĆ – mladi istraživač u Arheološkom zavodu Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

DR. Ivan KOPREK, SJ – profesor na Filozofskom fakultetu DI

Dr. Ivan PEDERIN – profesor na Filozofskom fakultetu u Zadru

Dr. Ljudevit RUPČIĆ, OFM – profesor biblijske teologije